ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЕЛИН ПЕЛИН"
гр. Бургас – 8011, ж.к. „Меден рудник"
тел: 056/ 85-22-70; 85-24-26
info-200215@edu.mon.bg www.elinpelin-burgas.com
ИНОВАТИВНО УЧИЛИЩЕ

УТВЪРЖДАВАМ:
ПЕПА ЗАПРЯНОВА
ДИРЕКТОР
ЗАПОВЕД № РД-11-3094/14.09.2026 г.

X

Пепа Запрянова
директор

ПЛАН ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА

ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 г.

В ОУ "ЕЛИН ПЕЛИН" – гр. БУРГАС

Мерките за повишаване на качеството на образованието в ОУ „Елин Пелин" са съобразени със:

- Закона за предучилищното и училищното образование
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030)
- Наредба №15 от 08.12. 2016 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

В Националната стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността /2021 – 2030/ е посочено, че „грамотността е способността на човека да идентифицира, да разбира, да интерпретира, да създава, да обменя, да общува, да изчислява, като използва отпечатани и написани на ръка материали, свързани с различни видове контекст. Грамотността е продължителен и непрекъснат процес на обучение и/или учене, който позволява на човека да постигне целите си, да развие знанията си и потенциала си, както и да участва пълноценно в общността и в обществото, към което принадлежи".

Началната грамотност се свързва с началния етап от овладяване на четенето и писането в единство с разбирането на прочетеното и написаното, при който се осмисля кодът за преход от графичните знаци към звуковата форма на думата при четенето и обратно – от звуковата форма към графичната при писането. Компонентите на началната грамотност са: умението да се чете, умението да се пише и умението да се разбира смисълът на прочетеното и написаното – умения, които следва да се придобиятв първи клас в съответствие със заложените в националните учебни програми изисквания. В зависимост от функциите, целите и възрастовите групи, се различават следните видове грамотност:

- **базова грамотност** – умение за четене с разбиране на текст, за писане и за правилна употреба на езика в конкретен контекст (свързва се с компетентностите,които се очаква да притежават учениците в края на IV клас)
- **функционална грамотност** – умение за откриване, подбиране, извличане, анализиране и синтезиране на информация от различни източници и за използването ѝ за постигане на дадена цел както в обучението по всички учебни предмети, така и в различни житейски ситуации (свързва се с компетентностите, които се очаква да притежават учениците в края на основното си образование)
- **мултифункционална грамотност** – компетентност за създаване, разбиране, тълкуване и критическа оценка на писмена информация (свързва се с компетентности, които се очаква да развиват и демонстрират лицата в рамките на обучението си за придобиване на средно образование и на по-висока образователна степен).

II. ВИЗИЯ

- **Изграждане на общество на знанието, в което грамотността заема централно място за индивидуалното и общественото развитие и служи като основа за интелигентен растеж.**

III. ПРИНЦИПИ

- **Партньорство –** възможно най-широко участие на всички институции на национално, регионално, областно и общинско равнище, медии, детски градини, училища, библиотеки, граждански организации и др. Спазването на принципа на партньорство ще допринесе за ефективното изпълнение на стратегията и повишаване на капацитета за развитие на предприетите мерки и дейности.
- **Концентрация** – усилията при изпълнението на стратегията ще бъдат съсредоточени в конкретни области, свързани с насърчаването и развитието на грамотността.
- **Допълняемост** – дейностите, планирани в стратегията, ще бъдат допълвани с инициативи, изпълнявани и финансирани извън планираните в стратегията мерки и средства.
- **Всеобхватност** – създаване на широка среда, в която ще бъдат създадени условия и реализирани дейности за насърчаване и развитие на грамотността. Благоприятната среда включва дома, училищата, библиотеките, медиите, висшите училища, интернет пространството и др.

Дейностите в стратегията кореспондират с основни политики, насочени към повишаване на грамотността, очертани в други стратегически документи и национални програми. Очертаните принципи като цяло гарантират "базираност на доказани данни" – непрекъснато обогатяване на знанието за процесите и връзка на стратегията с научните изследвания.

IV. ЦЕЛИ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

ПОСТИГАНЕ НА РАВНИЩЕ НА ФУНКЦИОНАЛНА ГРАМОТНОСТ, КОЕТО ЩЕ ОСИГУРИ ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ЛИЧНОСТНО И ОБЩЕСТВЕНО РАЗВИТИЕ И ЩЕ СПОМОГНЕ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ИНТЕЛИГЕНТЕН, ПРИОБЩАВАЩ И УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ИКОНОМИКАТА.

4.2. Оперативни цели

4.2.1 Създаване на благоприятна среда за повишаване на равнището на грамотност.

Изграждането на среда, в която грамотността да бъде насърчавана, трябва да обхване всички възрастови групи. В изпълнение на конкретната оперативна цел ще бъдат организирани и провеждани различни инициативи на национално, областно и общинско ниво, свързани с популяризиране на ползите от повишаването на грамотността.

4.2.2. Повишаване на равнището на грамотност.

Прилагане на конкретни мерки и предвиждане на стимули за огрaмотяване както чрез работа със семействата, така и чрез индивидуална работа с учениците. Следва да бъдат изпълнени следните мерките в оперативната цел:

Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност.
Мярка 2. Оптимизиране на стандартите за учебно съдържание.
Мярка 3. Квалификация на учителите.

4.2.3. Увеличаване на участието и приобщаването

Постигането на тази цел ще бъде обвързано с преодоляването на:

- социално-икономическата неравнопоставеност чрез предоставяне на социални пакети за повишаване на обхвата в предучилищно и училищно възпитание и подготовка, за задържане в училище и за грижи в ранна детска възраст;
- езиковите бариери чрез предоставяне на обучение по български език и усъвършенстване на уменията за четене и писане на хора с различен майчин език;
- дигиталната пропаст чрез развитие на умения за четене от електронен носител;

Осъществяването на тази оперативна цел включва следните мерки:

Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност.
Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставеността при билингвите.
Мярка 3. Преодоляване на дигиталната пропаст.

V. ПОЛИТИКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАМОТНОСТТА

5.1. Политики при децата в началната училищна възраст

По време на началния етап се постига начална грамотност и се полагат основите за придобиване на функционална грамотност. Периодът на началното огрaмотяване в I клас завършва с придобиването на началната грамотност, която се надгражда във II и в III клас, за да намери израз в края на IV клас в придобиване на ключови за целия образователен процес умения за четене, писане и разбиране на текст.

Индивидуализацията и диференциацията в обучението са същностни характеристики на началното училище, които намират израз при използваните стратегии на преподаване и на огрaмотяване. Идентифицирането на причините за съществуващите говорни проблеми при някои деца е необходимо условие за преодоляването на трудностите им при формиране на четивната техника. Поставянето на детето в центъра на образователния процес променя посоката на педагогическото взаимодействие от езика, изучаван от ученика, към ученика, изучаващ езика.

Повишаване на квалификацията на учителите трябва да е съсредоточено върху придобиване и усъвършенстване на набор от компетентности, свързани със съвременните аспекти на четенето, вкл. четенето от електронен носител. Създаване на цифровите библиотеки благоприятства включване на цифровите форми на учене в училищни условия и вкъщи. Търсенето на иновативни пътища за осъвременяване на образователния процес включва замяна на традиционните условия за учене с електронни учебни материали и с интегриране на информационните технологии в образователния процес.

За поддържането на интереса към четенето за удоволствие обаче огромна роля играят семейните навици в общуването с книгите. Дори семействата, които не могат да отделят достатъчно време и средства за закупуване на материали за четене за домашната библиотека, може да стимулират интереса към книгата чрез ползване на книгите от дигиталните и обществени библиотеки. Училището трябва да приобщава семейството към задачите на училищното обучение и да отвори вратите на класната стая за общи дейности и съвместно търсене на пътищата за преодоляване на трудностите при четене.

5.2. Политики при юношите

Ключов период от развитието е юношеството и обучението през него е много важно, защото е свързано с придобиването на функционална компетентност, гарантираща създаването на основи за успешно справяне в различна социална среда – в дома, в училището, в професионалната общност. Придобиването на функционална компетентност в прогимназиалния етап трябва да бъде ангажимент не само на учителите по български език и литература, но и на учителите по всички учебни предмети, те трябва да преосмислят подходите, средствата и методите на обучение.

Комуникативният подход в обучението трябва да стане водещ. Текстът трябва да се превърне в обект, „потопен” в житейски контекст, а задачите върху него да предполагат оценка в каква степен юношите са способни да се справят в реални житейски ситуации. Интегрирането на информационните технологии в образователния процес изисква използване на нови софтуерни решения с подчертана образователна стойност.

Приемствеността между началния и прогимназиалния етап създава условия за успешната адаптация на юношите и за по-лесното преодоляване на промените по отношение на учители, учебни предмети, изисквания, очаквания от тях. Всичко това би могло да се случи само с тясно взаимодействие между учителите от двата етапа в организационен и в методически аспект, особено в V клас. Необходима е добре обмислена и целенасочена работа в прогимназиалния етап за развиване на уменията, които все още не са усъвършенствани.

Сътрудничеството между училището и работодателите следва да бъде водено от необходимостта за създаване на трайни убеждения у учениците, че равнището на грамотност е пряко обвързано с успешната социална и професионална реализация.

Всеизвестно е, че семейната среда е от изключително значение за развиването на потенциала на юношите. Необходимо е да се пренасочи вниманието на родителите – от това какво се учи към това как се учи и какво се постига, т.е. да се стимулира родителският интерес към очакваните резултати от обучението.

Мярка	№	Дейности	Очаквани резултати	Срок за изпълнение	Участници	Отговорници
Цел 1. Създаване на благоприятна среда за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността						
Мярка 1. Привличане на общественото внимание към значението на грамотността и популяризиране на четенето	1.	Представяне на Училищния план за насърчаване и повишаване на грамотността за учебната 2026/2027 година и неговото приемане на Педагогически съвет.	Повишени интерес и активност от страна на учителите за участие в дейностите по изпълнението му.	септември 2026 г.	всички учители	Училищна комисия
	2.	Популяризиране на Училищния план за насърчаване и повишаване на грамотността чрез публикуването му на сайта на училището и представянето му пред училищната общност.	Повишени информираност, интерес и активност на учителите, учениците и родителите.	септември–октомври 2026 г.	учители, ученици, родители	Училищна комисия; РНИКТ
	3.	Публикуване на реализираните училищни инициативи, свързани с четенето и грамотността, на сайта на училището.	Улеснен достъп до информация за инициативите и популяризиране на добрите практики.	през учебната 2026/2027 г.	ученици, родители, общественост	Училищно ръководство; РНИКТ
	4.	Участие в Националната седмица на четенето: „Време за четене“; слушане на приказки в училищната библиотека за I клас; „Маратон на приказките“ –	Популяризиране на четенето, повишена мотивация за четене с разбиране и	м. октомври–ноември 2026 г.	ученици I–VII клас, учители, библиотекар	ЕКК БЕЛ; ЕКК I–IV клас; класни ръководители; учители ЦОУД

		ученици от прогимназиален етап четат на най-малките; работилница за книгоразделители; дигитален буктрейл (Booktrailer) конкурс за V–VII клас.	създаване на текстово/дигитално съдържание.			
	5.	Дейности, свързани с отбелязването на Деня на народните будители, включително инициативи, насочени към българския книжовен език и културното наследство.	Обогатени знания за ролята на народните будители, българската книжовност и език.	26–30.10.2026 г. и м. ноември 2026 г.	ученици I–VII клас	ЕКК БЕЛ; ЕКК Обществени науки; класни ръководители; учители ЦОУД
	6.	Организиране на четения по класове и междупоколенчески четения – „Големите четат на малките“ и други инициативи за споделяне на книги.	Повишена мотивация за четене на художествена и научна литература	през учебната 2026/2027 г.	ученици I–VII клас	класни ръководители; учители ЦОУД; учители по БЕЛ
	7.	Участие в училищни, регионални и национални инициативи и конкурси по български език и литература, включително състезанията „Обичам те, българска реч!“.	Стимулиране на интереса към българския език и литературата и развитие на езиковите и комуникативните компетентности.	през учебната 2026/2027 г.; 20.03.2027 г. за „Обичам те, българска реч!“	ученици I–VII клас	учители по БЕЛ; ЗДУД; УН
	8.	Участие в олимпиади и състезания по български език и литература по график на РУО, както и в регионални, национални и международни литературни конкурси.	Развитие на езиковата грамотност, четивната компетентност, писмената реч и	по график на РУО / през учебната година	ученици I–VII клас	учители по БЕЛ; ЗДУД

			творческото изразяване.			
	9.	Участие в инициативи на ЦПЛР – гр. Бургас, свързани с поезия, проза и езиково творчество: национален конкурс за православна поезия и проза; конкурс за видеоизпълнение на български стихотворения; викторина по английски език за I клас „Play and Talk With Me“.	Стимулиране на четенето, писането, устната реч и творческото използване на езика.	декември 2026 г. / по график	ученици I–VII клас	учители по БЕЛ; учители начален етап
	10.	„Литературно предизвикателство“ – препоръчителен списък с книги от различни жанрове, епохи и автори и споделяне на читателски впечатления.	Повишена мотивация за самостоятелно четене и разширяване на читателския опит.	през учебната година; лято 2027 г.	ученици I–VII клас	учители по БЕЛ; класни ръководители
Мярка 2. **Подпомагане на родителите за усъвършенстване на техните умения да увличат и да насърчават децата си към четене и към развитие на езикови умения**	1.	Провеждане на дни на отворените врати, индивидуални консултации, родителски срещи и обучения за обсъждане на развитието на учениците и подкрепата за четенето и ученето.	Повишена информираност и ангажираност на родителите към образователните потребности на учениците.	през учебната 2026/2027 г.; м. март 2027 г. – дни на отворените врати	родители и учители	училищно ръководство; класни ръководители; педагогически съветник

	2.	Активно включване на родителите в дейности от годишния план, свързани с четене, книги, литературни инициативи и развитие на ключови компетентности.	Повишена ангажираност на родителите към проблемите на грамотността.	през учебната 2026/2027 г.	родители, ученици и учители	училищно ръководство; класни ръководители; Обществен съвет
	3.	Съвместна работа с родителите, Училищното настоятелство и Обществения съвет при идентифициране и решаване на образователни проблеми и при работа с ученици в риск.	Своевременна подкрепа за ученици с обучителни затруднения и повишаване на участието и приобщаването.	през учебната 2026/2027 г.	родители, ученици и учители	училищно ръководство; Обществен съвет; педагогически съветник; училищен психолог
	4.	Подкрепа на родителската грижа чрез информация, индивидуални консултации, насоки и периодично информиране за успеха и развитието на учениците.	Осъществена навременна подкрепа и по-добро взаимодействие училище–семейство.	през учебната 2026/2027 г.	родители и ученици	класни ръководители; учители; педагогически съветник; училищен психолог
-	5.	Организиране на посещения по класове в училищната библиотека и насочване към подходящи книги	Повишен интерес към книгите и четенето; ефективно използване на ресурсите на училищната библиотека.	през учебната година	ученици и учители	библиотекар; учители начален етап; учители по БЕЛ; класни ръководители

	6.	Споделяне на добри педагогически практики в ЕКК и ПУО за насърчаване на четенето, работа с текст и развитие на функционалната грамотност.	Обогатена педагогическа практика и повишена ангажираност към грамотността.	постоянен	учители	председатели на ЕКК и ПУО; учители
Мярка 3. Осигуряване на лесен достъп до книги и до други четива	1.	Дни, посветени на книгата и българските автори. Срещи с автори за представяне на книги и други четива.	Популяризиран достъп до книги и повишен интерес към четенето.	април 2027 г.	ученици I–VII клас	ЕКК БЕЛ; ЕКК I–IV клас; класни ръководители; учители ЦОУД; библиотекар
	2.	Поддържане на кътове на книгата в класните стаи от начален етап и използване на училищната библиотека като ресурс за обучение и самостоятелно четене.	Насърчен интерес към книгите и четенето; подобрена учебна и читателска среда.	постоянен	ученици и учители	учители начален и прогимназиален етап; библиотекар
	3.	Участие в литературни конкурси и инициативи за писмено и творческо изразяване; представяне и споделяне на ученически текстове.	Развитие на писмената реч, творческото мислене и увереността за изразяване.	през учебната 2026/2027 г.	ученици I–VII клас	учители по БЕЛ; класни ръководители; учители ЦОУД
Цел 2. Повишаване на равнището на грамотност						
Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност	1.	Провеждане, оценяване и анализиране на входното равнище на знанията и предприемане на необходимите мерки за преодоляване на констатираните пропуски.	Получена обективна информация за равнището на учениците и планирана	октомври 2026 г.	ученици I–VII клас	учители по учебни предмети; главни учители

			своевременна педагогическа подкрепа.			
	2.	Изготвяне на график и списък на изоставащи и напреднали ученици, с които ще се работи допълнително в часовете за консултация; проследяване на напредъка.	Целенасочена допълнителна работа и повишаване на постиженията на учениците.	октомври 2026 г. и през годината	ученици и учители	главни учители; учители
	3.	Провеждане на вътрешноучилищно оценяване по БЕЛ за III и VI клас и анализ на резултатите.	Получаване на информация за равнището на езиковата грамотност и планиране на мерки за подобряване.	април–май 2027 г.	ученици III и VI клас	ЕКК БЕЛ; главни учители
	4.	Анализ и предприемане на мерки за подобряване на резултатите от НВО; активно използване на тестовата форма за проверка на знанията, особено в IV и VII клас.	Подобрени резултати от външното оценяване и по-добра подготовка за НВО.	през учебната 2026/2027 г.	ученици IV и VII клас; учители	учители по БЕЛ; учители по предмети; ЗДУД
	5.	Национално външно оценяване по БЕЛ на учениците в IV клас.	Получаване на обективна информация за нивото на езиковата грамотност на учениците от IV клас.	по график на МОН	ученици IV клас	комисия по управление на училището; учители начален етап

	6.	Национално външно оценяване по БЕЛ на учениците в VII клас.	Получаване на обективна информация за нивото на езиковата грамотност на учениците от VII клас.	по график на МОН	ученици VII клас	комисия по управление на училището; учители по БЕЛ
Мярка 2. Оптимизиране на стандартите на учебното съдържание и на учебните програми	1.	Планиране и реализиране на вътрешноучилищна квалификация и методическа работа по прилагане на компетентностния подход и съвременни методи за работа с текстове и учебно съдържание.	Обогатена педагогическа практика и по-целенасочено развитие на четивната и функционалната грамотност.	през учебната 2026/2027 г.	учители	Директор; ЗДУД; председатели на ЕКК и ПУО
	2.	Включване на ученици в занимания по интереси, проекти и дейности, които развиват езикови, комуникативни и функционални компетентности.	Създадени условия за по-ефективна работа с учениците и развитие на умения за прилагане на знанията в практически ситуации.	през учебната 2026/2027 г.	ученици I–VII клас	ръководители на клубове и групи за занимания по интереси; учители
Мярка 3. Повишаване на квалификацията на учителите за повишаване на	1.	Изготвяне и изпълнение на план за квалификационната дейност с приоритети: съвременни методи на преподаване, дигитални учебни ресурси и ефективност на обучението.	Обогатена педагогическа практика и повишена методическа компетентност.	през учебната 2026/2027 г.	учители	комисия за квалификационна дейност; директор

равнището на грамотност						
	2.	Участие на учители в обучения и инициативи на РУО Бургас, МОН и други институции, свързани с работа с текст, четене с разбиране и развитие на ключови компетентности.	Обучени учители и прилагане на добри практики в образователния процес.	през учебната 2026/2027 г.	учители	Директор; ЗДУД; комисия за квалификационна дейност
	3.	Обмяна на добри практики в ЕКК; STEM уроци и съвместно планирани занимания по интереси.	Разпространени ефективни практики за развитие на грамотността и междупредметните връзки.	през учебната 2026/2027 г.	учители	председатели на ЕКК и ПУО; учители
	4.	Активно използване на интерактивни методи, ИКТ, електронни учебни ресурси и платформи във всички учебни дисциплини, включително за четене и работа с електронен текст.	Развити умения за работа с текст в дигитална среда и повишена мотивация за учене.	постоянен	ученици и учители	учители; РНИКТ
Цел 3. Увеличаване на участието и приобщаването						
Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставе-ност	1.	Организиране на занимания по четене и български език в рамките на целодневната организация на учебния ден за учениците I–IV клас и предоставяне на допълнителна подкрепа при установени затруднения.	Създадени условия за целенасочена педагогическа подкрепа на ученици, които срещат затруднения при четене и писане.	през учебната 2026/2027 г.	ученици I–IV клас; ученици с потребност от подкрепа	учители ЦОУД; класни ръководители; учители по БЕЛ

	2.	Ефективно включване на ресурсите на училищната библиотека и дигиталните ресурси при реализиране на дейности за насърчаване и повишаване на грамотността.	Осигурен достъп до книги и електронни ресурси и разширени възможности за самостоятелно учене.	през учебната 2026/2027 г.	ученици, родители и учители	библиотекар; учители начален етап; учители по БЕЛ
	3.	Използване на електронния дневник и съвременни комуникационни канали за своевременно информиране и взаимодействие с родителите относно развитието на учениците.	Подобрена комуникация училище–семейство и своевременна подкрепа при затруднения.	през учебната 2026/2027 г.	родители, ученици и учители	училищно ръководство; класни ръководители
Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставе-ността при билингвите	1.	Осигуряване на условия за допълнително обучение по български език и индивидуална/групова работа с ученици, за които българският език не е майчин, при необходимост.	Преодоляване на езикови бариери и повишаване на уменията за четене, писане и общуване на български език.	през учебната 2026/2027 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ; учители начален етап; ресурсен учител; психолог; логопед
	2.	Подпомагане на ученици с различен майчин език чрез публично четене, представяне на презентации, участие в извънкласни дейности, занимания по интереси и литературни инициативи.	Осъществено допълнително обучение по български език чрез различни форми и повишена увереност в използването на езика.	през учебната 2026/2027 г.	ученици от училището	учители по БЕЛ; учители начален етап; учители ЦОУД

	3.	Участие в проекти и програми на МОН и други институции, спомагащи преодоляването на езиковата неравнопоставеност.	При необходимост – организирано допълнително обучение и подкрепа за ученици, за които българският език не е майчин.	през учебната 2026/2027 г.	ученици и учители	училищно ръководство; учители по БЕЛ
Мярка 3. Насърчаване на дигиталната грамотност и равния достъп до технологии	1.	Използване на електронни ресурси и платформи за работа с текст, извличане и анализиране на информация и създаване на дигитално съдържание.	Развити умения за четене от електронен носител, критично осмисляне и представяне на информация.	през учебната 2026/2027 г.	ученици I–VII клас	учители; РНИКТ
	2.	Подкрепа за ученици от социално слаби семейства чрез предоставяне на устройства за работа в електронна среда при необходимост.	Подобрена информационна обезпеченост и равен достъп до електронно обучение и ресурси.	при необходимост през учебната 2026/2027 г.	ученици и семейства	училищно ръководство
	3.	Дигитално популяризиране и споделяне на училищни инициативи, свързани с книги, четене, литературно творчество и национални/училищни празници.	Повишена видимост на ученическите постижения и насърчаване на участието в инициативи за грамотност.	през учебната 2026/2027 г.	ученици, учители, родители, общественост	училищно ръководство; РНИКТ; учители